

ΑΠΟΨΗ

Αμυντικές σπουδές στην Ελλάδα

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΜΑΡΑ***

Η Ελλάδα διατηρεί υψηλές αμυντικές δαπάνες, εν συγκρίσει με άλλες χώρες του ΝΑΤΟ, που σταθερά υπερβαίνουν το 2% του ΑΕΠ. Παρ' όλα αυτά η εθνική άμυνα, το σημαντικότερο δημόσιο αγαθό που ένα κυρίαρχο κράτος καλείται να παράγει, είναι υπο-ερευνημένη στη χώρα μας τόσο αυτή καθαυτή όσο και σε σύγκριση με άλλα σημαντικά δημόσια αγαθά, όπως η δημόσια υγεία και η δημόσια παιδεία.

Οι αρνητικές συνέπειες της απουσίας υψηλού επιπέδου επιστημονικής έρευνας των πολιτικών εθνικής άμυνας είναι πολλαπλές και ουσιώδους σημασίας. Αναφέρουμε ενδεικτικά:

Αποτυχίες πολιτικών και ελλείψεις –όπως στην πολιτική επιλογή και διαδικασία απόκτησης και αναβάθμισης οπλικών συστημάτων ή στην επάνδρωση των Ενόπλων Δυνάμεων– δεν προσδιορίζονται και δεν επισημαίνονται δημοσίως, μέσω της ανεξάρτητης επιστημονικής τεκμηρίωσης, και έτσι δεν αντιμετωπίζονται, αυξάνοντας τους κινδύνους απειλής των κυριαρχιών μας δικαιωμάτων.

Οι σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων διατρέχουν κίνδυνο διανοητικής στασιμότητας, καθώς οι καθηγητές και οι σπουδαστές τους δεν επωφελούνται από έρευνα αιχμής σχετική με τα αμυντικά θέματα που να διεξάγεται εκτός των ιδρυμάτων τους, αλλά εντός της Ελλάδας.

Σε αντίθεση με το υπουργείο Εξωτερικών, όπου εγνωσμένου κύρους μελετητές διεθνών σχέσεων και δικαίου υποστηρίζουν, ως σύμβουλοι ή μη αιρετοί υφυπουργοί, την πολιτική ηγεσία και ανανεώνουν τη σκέψη του διπλωματικού σώματος, το υπουργείο Άμυνας δεν μπορεί αντίστοιχα να ανανεώσει τον τρόπο σκέψης του, με το να χρησιμοποιεί υψηλού επιπέδου μελετητές από τον χώρο των αμυντικών σπουδών, μια που τέτοιοι μελετητές δεν υπάρχουν στην Ελλάδα πλην ελαχίστων εξαιρέσεων.

Κατά την άποψή μας οι αμυ-

ντικές σπουδές στην Ελλάδα, τόσο στα δημόσια πανεπιστήμια όσο και σε δεξαμενές σκέψης, στον βαθμό που αναπτύχθούν στο μέλλον πρέπει να εστιάσουν σε δύο κατευθύνσεις.

Πρώτον, στην απομυθοποίηση, δηλαδή την εφαρμογή στον χώρο της άμυνας εδραιωμένων επιστημονικών προσεγγίσεων της πολιτικής οικονομίας της Ελλάδας, της απόδοσης του κράτους, των σχέσεων κράτους και κομμάτων κ.λπ. Δεύτερον, συγκρίνοντας βασικές πτυχές της εθνικής μας άμυνας με εκείνες των Ενόπλων Δυνάμεων άλλων κρατών.

Όσον αφορά την απομυθοποίηση, απαραίτητο σημείο εκκίνησης είναι η ομοιότητα που έχει η πολιτική εθνικής άμυνας με άλλους τομείς υψηλών δημόσιων δαπανών στην Ελλάδα –οπωσδήποτε με τη δημόσια παιδεία και τη δημόσια υγεία– όπου η προτεραιότητα του πολιτικού συστήματος είναι να ικανοποιεί διανεμητικές προτεραιότητες με αναπόφευκτο κόστος την αναποτελεσματική παραγωγή των σχετικών δημόσιων αγαθών.

Ενδεικτικά, κανάλια μέσα από τα οποία η διανεμητική προτεραιότητα πραγματοποιείται στις Ενόπλες Δυνάμεις είναι: α) προαγωγές αξιωματικών, μονιμοποιήσεις επαγγελματιών στρατιωτών και παρεπόμενα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, β) υποστήριξη της απασχόλησης σε βιομηχανικές μονάδες που προμηθεύουν ή αναβαθμίζουν τα οπτικά συστήματα των Ενόπλων Δυνάμεων γ) υποστήριξη της τοπικής οικονομικής ζήτησης μέσω της διατήρησης στρατοπέδων και άλλων στρατιωτικών εγκαταστάσεων πλούσιων σε προσωπικό.

Όσον αφορά τη διεθνή σύγκριση αυτή αναφέρεται σε όλα τα κρίσιμα χαρακτηριστικά της πολιτικής της εθνικής άμυνας: αμυντικό δόγμα, δομή των Ενόπλων Δυνάμεων, διαδικασία επιλογής οπλικών συστημάτων, επιλογή οπλικών συστημάτων και διεθνείς συμμαχίες, συνδυασμός επαγγελματιών και κληρωτών στο στράτευμα, ανά-

πτυξη εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας κ.λπ. Για να δώσουμε τρία παραδείγματα μιας τέτοιας επωφελούς σύγκρισης:

Η ανάλυση της πρόσφατης δημοσίευσης του υπουργείου Άμυνας της Αυστραλίας του δόγματος της άμυνας και της δομής των Ενόπλων Δυνάμεών της, η οποία αντιμετωπίζει την άνοδο της Κίνας ως στρατιωτικής δύναμης, θα έθετε το ερώτημα γιατί το υπουργείο Άμυνας της χώρας μας δεν εμπλέκεται σε μια παρόμοια άσκηση, που να δεσμεύει την πολιτική ηγεσία προς τον Έλληνα πολίτη να εφαρμόσει τα μέτρα που θεωρεί απαραίτητα για την υπεράσπιση της εδαφικής μας κυριαρχίας και άλλων εθνικών συμφερόντων.

Μια συγκριτική μελέτη του θεσμού της στρατιωτικής θητείας, συμπεριλαμβανομένου όχι μόνο του Ισραήλ, αλλά και κρατών όπως η Κορέα, η Σιγκαπούρη, η Ελβετία και η Σουηδία, θα επισήμαινε τις συνθήκες υπό τις οποίες η στρατιωτική θητεία ως θεσμός δεν παρακμάζει υπό ποικίλες προκλήσεις εθνικής ασφάλειας. Η εξέταση του Ισραήλ θα βοηθούσε να απαντήσουμε στο πώς ένα μικρό κράτος, που βασίζεται στις ΗΠΑ για τα κύρια οπικά του συστήματα, δηλαδή με κοινά στοιχεία με την Ελλάδα, ανέπτυξε μια εγχώρια βιομηχανική ικανότητα που και ενισχύει τη αποτελεσματικότητα του ικανότητας και συμβάλλει στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας του.

Συμπερασματικά η γνώση είναι σίγουρα αναγκαία συνθήκη, σε μια δημοκρατική πολιτεία όπως η Ελλάδα, για την παραγωγή μιας πολύ πιο αποτελεσματικής πολιτικής εθνικής άμυνας από εκείνη που βρεθήκαμε να έχουμε στις περιοδικές γεωπολιτικές μας κρίσεις με την Τουρκία.

* Ο κ. Αντ. Καμάρας είναι ερευνητής στο Greek Diaspora Project του SEESOX.

(Το παρόν κείμενο βασίζεται σε σχετική μελέτη που δημοσίευσε ο Αντώνης Καμάρας στο **EΛΙΑΜΕΠ**.)